

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Denar je tukaj.

PODLISTEK.

Pismo iz Dalmacije.

† Angleški kralj Edvard.

Politični ogled.

Mala politična naznanila.

Sedaj še malo po mestu! Hiše se vidijo po dveh, kakor izumrle. Zaradi vročine so vsa okna zatvorjena z lesenimi zaklopki, in na ulicah je le malo ljudi. Pravo življenje se začne šele proti večeru. Pri obali nas je osobito zanimala velika trinadstropna hiša z napisom: „Hotel Liburnia“. „Krenimo notri,“ si mislimo, in hajd v vežo. Žive duše nikjer, sobe vse odprte, pa brez oprave. Napotili smo se v prvo nadstropje. Isti prizor! Tako tudi v drugem in tretjem. Da bi si vse ogledali, smo še potrkali na vrata v podstrešju. Vrata se odpro, in prikaže se stara žena. Povedala nam je, da „hotel“ ne služi več svojemu namenu. Bilo je menda premalo tujcev, katerim je bi-

„Hlas Naroda“. — Slovaška narodna stranka je sklenila v večini okrajev na Ogrskem, kjer prebivajo Slovaki, postaviti svoje lastne kandidate, sicer pa podpirati kandidate, ki so za splošno volilno pravico. — Vodja albanskih vstašev, Idris Sever, je baje v bojih s Turki padel.

Dne 8. maja: Ogrski ministrski predsednik grof Khuen se je podal na Dunaj, da poroča vladarju o razpisu volitev. — Belgrajski list „Zvono“ je pričel zopet napadati srbskega princa Jurija, češ, da se tajno shaja s svojimi pristaši zato, da bi postal zopet prestolonaslednik. — 5000 v Tesaliji naseljenih Albancev namerava iti na pomoč svojim rojakom. — Češki radikali so sklenili izstopiti iz „Slovanske Jedinote“.

Dne 9. maja: Cesar se je odločil, da prvič obišče Bosno in Hercegovino. Potovanje se bo vršilo koncem maja po cesarjevem bivanju v Budimpešti. — Zasedanje turškega državnega zbora so za cel mesec podaljšali. — Finski deželni zbor je soglasno odobril predlog, da se ne more izjaviti o temeljnih zakonih, ki izpreminjajo pravice Finske.

Razne novice.

* **Iz poštne službe.** Poštni asistent Anton Kaufmann v Zidanem mostu je prestavljen na lastno prošnjo v Ptuj.

* **Iz politične službe.** Cesarski namestnik je imenoval namestniškega kancelista Franca Vidica okr. tajnikom.

* **Imenovanje.** Dvorni in ministerjalni svetnik dr. Ivo Šubelj je imenovan za sekcijskega svetnika.

* **Nova volitev.** Nadomestna volitev po rajnem državnem poslancu V. Ježovniku se vrši dne 4. julija, oziroma morebitna ožja volitev dne 8. julija. Volijo ti-le okraji: Marenberg, Slovenjgradec, Šoštanj, Gornji Grad. Slovenska kmečka zveza bo zaradi kandidatnega vprašanja takoj stopila z zaupniki v zvezo.

* **Slov. kmečka zveza** je imela dne 5. t. m. odobrovo sejo, v kateri se je volil dr. Korošec prvim, dr. Jankovič drugim, Terjav tretjim podpredsednikom, Pišek blagajnikom, in Žebot tajnikom. Pribilo se je, da se Kmečka zveza ali njeni poslanci dosedaj niso pogajali zaradi opustitve obstrukcije v deželnem zboru, in da so tozadevne novice le liberalne izmišljotine, s kojimi se hočejo prikupiti svojim nemškim prijateljem.

* **Poslanec Pišek** je stavil v državnem zboru interpelacijo, ker okrajna sodišča pošiljajo župnim uradom le nemške tiskovine za izkaze rojstva in smrti.

* **Bolnišnica** usmiljenih bratov v Gradcu. Ponašava gre v maju ud Konventa usmiljenih bratov iz Gradca pobirat za bolnike v naše mesto Maribor. Pretečeno leto 1909 je bilo v tej bolnišnici 4774 bolnikov sprejetih, in tudi ozdravljenih z 113.681 oskrbovalnimi dnevi. Operiranih je bilo 4014 z dobrim uspehom. V njihovem okrevanju v Algersdorfu pri Gradcu se je zdravilo 630 bolnikov, z 13.882 oskrbovalnimi dnevi. Predstojništvo bolnišnice prosi tudi letos za prijazno podporo.

* **Deželnega glavarja** namestnik g. dr. Fr. Jankovič in g. dež. odbornik Robič sta pri c. kr. namestniku in pri deželnem šolskem nadzorniku pl. Kirchbergu posredovala v zadevi zasebne šulvereinske šole v Sevnici ob Savi. Ker so postavna določila popolnoma jasna na naši strani, je upanje, da se bo stvar za Slovence ugodno iztekla.

* **Pisemske znamke** po 25 vinarjev so prišle s 1. majem v promet.

* **Ljubljanska kreditna banka.** Ta najstarejši in največji bančni zavod na našem jugu zvišuje te dni svojo delniško glavnico od K 3.000.000 na K 5 milijonov z izdajo 5000 komadov novih delnic. Posestniki starih delnic imajo pravico prevzeti na vsake tri stare dve novi delnici, in sicer po kurzu 420 K za komad, dočim se prepustijo stare delnice novim subskribentom po 445 K za komad. Prijave na nove delnice sprejemajo vsi večji slovenski denarni zavodi, v prvi vrsti seveda centrala v Ljubljani in podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu. (Glej tudi današnji insert.) — Z ozirom na dejstvo, da se obre-

stujejo delnice pri 6%ni dividendi lanskega leta skoro s 6% čistih, priporočamo njih nakup zlasti našim denarnim zavodom, kapitalistom in trgovcem kar najtopleje. — Obenem priporočamo Ljubljansko kreditno banko kot prvi, izključno slovenski zavod k posredovanju vseh denarnih kupčij.

* **Mladinska organizacija** na Nemškem zelo napreduje. Kakor p. očajo nemški listi, obstoji v zahodni Nemčiji okoli 2000 mladinskih društev, ki štejejo skupno 1/2 milijona članov. Ta društva imajo namen, poglobiti versko življenje, označiti značaje in zanimanje za izobrazbo, in druga važna vprašanja. Pa tudi med protestanti se mladina precej krepko giblje, radi česar morajo nemški katoličani vedno paziti.

* **Požrtvovalnost** za katoliški tisk. Cerkveni poglavarji ne le da pogosto vabijo ljudstvo k požrtvovalnosti za katoliški tisk, ampak dajejo neredkokrat tudi sami potrebne zglede. Tako je prodal sedaj kardinal Rišelmi, nadškof v Turinu (severna Italija) velik del svojega po očetu podedovanega deleža, in daroval skupiček, 70.000 K, v prospeh turinskega katoliškega dnevnika „Il Momento“.

* **Sveto leto** na sv. Višarjah. Letos se obhaja na Koroškem 550letnica slavne božje poti M. B. na sv. Višarjah. Leta 1350 so namreč našli visoko na planinah v žabniški fari blizu Trbiža čudodelno podobno M. B., kateri na čast so kmalu sezidali na onem mestu malo cerkvico. Ker so verni kristjani tukaj pogostoma prejemali velike dušne in telesne milosti, in ker so se godili tudi čudeži na tem mestu, so romarji od leta do leta v večjem številu prihajali ne le iz Koroške, temveč tudi iz Štajerske, Kranjske in Primorske. Za letošnje leto naznanja knezoškofijski ordinarijat krški v zadnji številki svojega uradnega lista, da je za letošnji jubilej papež Pij X. dne 7. januarja 1910 podelil s posebnim pismom za čas romanja vsem spovednikom na sv. Višarjah posebne pravice, vsem romarjem na sv. Višarje pa popolni odpustek, če opravijo veljavno spoved, vredno prejmejo sveto obhajilo, in nekaj malega molijo na papežev namen. Božja pot na sv. Višarje se je odprla na dan pred Vnebohodom Kristusovim 4. maja ob 6. uri zvečer z molitvami na čast Boga sv. Duha, lavretanskimi litanijami, in blagoslovom z Najsvetejšim; drugi dan bo slovesna služba božja in pridiga. Ves čas božje poti bo pred vsako nedeljo in praznikom po litanijah zvečer slovenska, drugi dan pa po slovesni sveti maši nemška pridiga. Slovesne tridnevnice se bodo obhajale 13., 14. in 15. avgusta za Veliki Šmaren, in 6., 7. in 8. septembra za Mali Šmaren. Sveto leto in božja pot na sv. Višarje se konča z roženkranjsko nedeljo, dne 2. oktobra s slovesno službo božjo, pridigo in zahvalno pesmijo. Za letošnje sveto leto bo izšla posebna slovenska knjižica, ki bo obsegala ob kratkem zgodovino božje poti na sv. Višarje, in bo dajala romarjem potrebna pojasnila. Da bodo mogli romarji hitro opraviti spoved in prejeti sveto obhajilo, je knezoškofijski ordinarijat v Celovcu vse potrebno preskrbel. Tudi za telesne potrebe je za romarje vse preskrbljeno.

* **Slov. kat. izobr. društvo „Straža“** na Dunaju uljudno vabi na zabavni večer, ki ga priredi na binkošno nedeljo, dne 15. maja, s prijaznim sodelovanjem slov. kat. akad. društva „Danice“ v dvorani „Zur schönen Schläferin“, VI. Gumpendorferstraße 101. Na vspeh je petje, tamburanje in „Vinska bratec“, burka v enem dejanju. — Burka se vrši na Cvičkovem stanovanju v „Luegerjevem mestu“ na Dunaju. Dvorana se odpre ob 6. uri. Začetek točno ob 7. uri. Vstopnina prosta. Prostovoljni darovi se hvaležno sprejemajo. — „Straža“ ne priredi po Binkošti do jeseni nobenega večjega zabavnega večera, pač pa bodo, kakor do sedaj, vsako nedeljo prijateljski sestanki v društvenem lokalu, kjer si člani tudi lahko od 6. do 8. ure zvečer izposojujejo knjige na dom. Pri tej priliki opozarjamo one člane, ki imajo izposojene knjige iz društvene knjižnice, in gredo na počitnice, da jih gotovo preje vrnejo. Izleti v dunajsko okolico se bodo vršili po dogovoru. — Slovenska služba božja bo vsako drugo nedeljo v mesecu, to je dne 12. junija, 10. julija, 14. avgusta, 11. septembra in 9. oktobra t. l.

* **Državne ustanove** za obiskovalce c. kr. umetno-obrtno strokovne šole v Ljubljani. Na tem zavodu je razpisanih za prihodnje šolsko leto 1910-11 več državnih ustanov po 20 do 40 kron na mesec. Ustanove so v prvi vrsti namenjene stavbnim obrtnikom (zidarjem, kamnosekom in tesarjem), ki hočejo obiskovati dotične triletno kurze, potem pa tudi mizarjem in podobarjem, ki nameravajo vstopiti v oddelek za pohištveno in stavbno mizarstvo, oziroma za lesno in kamneno podobarstvo. Prednost pri oddaji ustanov imajo prosilci, ki so izučeni v enem izmed navedenih obrtov, in so dovršili obrtno-nadaljevalno šolo. Nekoliko vane prošnje, opremljene s krstnim in domovinskim listom, z učnim, oziroma z delavskim izpričevalom, s šolskimi izpričevali in z ubožnim listom, je vložiti do 10. junija t. l. pri ravnateljstvu c. kr. umetno-obrtno strokovne šole v Ljubljani.

* **Poštno ravnateljstvo** javlja, da zaradi prevelikega števila poštinih praktikanov ženskih ponudnikov ne more več sprejemati.

* **Zapiranje trgovin.** Od 1. t. m. naprej je stopila v veljavo postava, ki določa, da se morajo trgovine, kjer se prodajajo jestvine in druga živila, zapirati ob 9. uri zvečer, vse druge prodajalne pa vsaj ob 8. uri. Ta postavna določba pa ne obsega samo trgovine, ampak tudi vse prodajalne produktivnih obrti.

Odslej bodo torej morali zapirati ob 9. uri zvečer svoje prodajalne mesarji, mlinarji, slaščičarji, peki itd. Krojači, šivilje in čevljarji, ki imajo javne prodajalne, bodo iste že ob osmih zvečer morali zapreti. Postava tudi določa, da se pred 5. uro zjutraj nobena trgovina ne sme odpirati.

* **Kmetijski pouk** v ljudskih šolah. Na vsežadnje je vendar tudi naša slavna avstrijska vlada spoznala, da bo treba dati našim ljudskim šolam na kmetih več kmetijskega pouka. V mnogih državah, ki so glede kmetijstva pred Avstrijo, se morajo ljudskošolski učitelji še posebno izobraziti za kmetijski pouk. Sedaj se sliši, da je naučno ministrstvo poslalo sedem avstrijskih učiteljev v dvomesečni kmetijski tečaj na vseučilišče v Giessen na Gornj. Hesenskem. Med temi je eden Slovenec, učitelj Humek iz Bohinjske Bistrice. Samo dvomimo, da bi eden sam učitelj na Slovenskem zamogel podati dovolj strokovnega kmetijskega pouka. Naša zahteva mora biti, da se že v učiteljskih pripravnicah poda potom strokovnjakov našim učiteljskenikom toli potrebni pouk o najbolj važnih kmetijskih panogah. Vsi kmečki sinovi nimajo prilike, da bi posečali po končani ljudski šoli še kmetijske šole, a nauki, ki se jih bodo navzeli že v ljudski šoli, jim bodo ostali v spominu vso življenje.

* **Liberalna skrb** za našo mladino. Ko se je pričelo na Slovenskem z ustanovitvijo „Orla“, tedaj so liberalci z zasmehovanjem spremljali prvi razvoj. Obetali so mladi organizaciji skorajšnjo smrt. A kmalu je postal „Orla“ organizacija, ki je upravičeno pričela skrbeti liberalce. Liberalci so pričeli boj proti Orlu, a ta boj je obstojal v psokah. Psokve naši organizaciji ne škodijo, in gre krepko naprej, liberalno sokolstvo pa erka. Liberalci ta pojav umevno skrbijo. Kako slabe se čutijo, so se razkrinkali s slavnim sokolskim plakatom. Nalepili so na hiše v Ljubljani plakat, v katerem vabijo: Slovenska mladina — v sokolske vrste! Na plakatih prosijo mojstre, naj pustijo svoje vajence in uslužbence k Sokolom. Take zavesti siromaštva od strani Sokolov vendar še ne bi pričakovali. A vaši plakati bodo našli kaj malo odmeva v srečo slovenske mladine. Naša slovenska mladina se ne lovi, kakor v cirkus, s plakati; gre tja, kjer dobi res pravo izobrazbo in poštenje. Sokolski strah je popolnoma umeven, a pridejo še časi, ko bo še bolj potlačen k tlom, kakor je sedaj.

* **Liberalni zadrugarji** psujejo v zahvalo za to, da duhovniki nesebično sodelujejo pri zadrugah, iste v zadnjem „Narodnem Listu“, kakor je to razvidno iz dopisa iz Gornje Poljskave, na nesramen način. Vse stare posojilnice se imajo duhovščini zahvaliti za svoj razvoj; še sedaj vodi mnogo duhovnikov posojilnice, ki so v liberalni celjski zvezi, a liberalni zadrugarji blatijo to delo, in brez povera očitajo duhovščini, da v farovžih izginjavajo hranilne knjižice starih ženit. To si je treba zapomniti!

* **Trapastega farja**, prismojenca in zarobljenega misijonarja je imenoval že v treh številkah „Slovenski Narod“ našega nepozabnega Antona Martina Slomška. Pred okoli štiridesetimi leti pa je isti „Slovenski Narod“ imenoval Slomška našega največjega narodnega prvoboritelja, in napadal slovenske šole, zlasti mariborskega, zakaj niso zadostno počastili škola Slomška. Kako pa je prišel „Slovenski Narod“ do tega, da imenuje moža, katerega je prej koval v zvezde, in ga imenoval narodnega prvoboritelja, sedaj naenkrat „trapastega farja“? Samo zato, ker je šele sedaj zvedel, da škola Slomšek ni bil liberalce, ampak je liberalizem odločno pobijal, in imenoval liberalce celo največje in najostudnejše sleparje. To je gospode okoli „Slovenskega Naroda“ tako razburilo, da mahajo po ubogem Slomšku kakor obsedeni. Res čudni ljudje so ti naši liberalčki!

* **Organizacija** med katoliškim dijaštvom. Naše katoliško dijaštvo se marljivo giblje. V Gradcu je združeno v katoliškem akademičnem društvu „Zarja“, na Dunaju v „Danici“. — Dne 15. t. m., to je na binkošno nedeljo, pa se ustanovi v Pragi slov. kat. akad. društvo „Dan“. Potem se ne bo ustanovilo najbrže nobeno katoliško akademično društvo, dokler se ne ustanovi slovensko vseučilišče v Ljubljani. Krakov je za slovenske katoliške akademike predrago mesto, ker je izmed vseh vseučiliških mest menda najdražje. V vseh drugih bodo pa sedaj imeli svoja ognjišča. V Pragi, iz katere so dosedaj prihajali v domovino najhujši svobodomiselci, v Pragi, kjer je slov. kat. akad. društvo, kakor se je že tolikokrat pisalo, nemo goče, v Pragi torej se dela „Dan“. Čas je že, da pridejo katoliški dijaki v Prago, da ne bodo bratje Čehi mislili, da je slovensko ljudstvo tako, kakor so bili njegovi dosedanjí zastopniki med dijaštvom v Pragi. — Drugi dan bo velik kršč. soc. tabor katoliških Čehov, in obe slavnosti se bosta lepo združili v znamenju kat. slovanske vzajemnosti.

* **Slovenski zdravniki** prirede dne 26. in 29. t. m. izlet v Zagreb, ki ima namen, da se še tesneje združijo in pobratijo jugoslovanski kolegi.

Mariborski okraj.

la v prvi vrsti namenjena hiša, zato so jo potem zapustili. Sedaj je velika hiša prazna. Starka nam je hotela od nekod prinesiti vina, pa smo se poslovili.

Pred edino kavarno smo potem čakali na naš parnik. Blizu kavarne stoji občinska hiša, zelo veliko poslopje, katero pa služi tudi za privatna stanovanja, in ima še v prvem nadstropju čitalniške prostore. V dalmatinskih mestih so povsod čitalnice, in sicer hrvaške in srbske. Te hiše je spoznati že od daleč na drugo za zastavo nad napisom. Ob nedeljah in praznikih vihrajo zastave, na veliki petek katoličani celo ovijejo droge s črnimi traki. Za občinsko hišo je šola, in na drugi strani ceste župnišče.

K nam je počasi prilomastil siten starček, in je spravil nekaj nemških besed na dan. Znal pa ni mnogo več, kot „Gute Nacht“ in „Ich habe die Ehre“, zato pa je to gonil tako dolgo, dokler smo se ozirali na reko, koder je imel pripluti parnik. Kratek žvižg, in v par minutah se je že prikazal rešitelj, ter nas vzel na krov.

Odpravili smo se zopet v Šibenik.

(Dalje prih.)

m Iz sodne dvorane. 19letni Anton Rajh, pristojen v občino Savce, je služil kot hlapec pri trgovcu Janezu Holzer na Tržaški cesti v Mariboru. V času od 1. novembra do 1. marca t. l. vkradel je svojemu gospodarju več žaklijev pšenice in koruze v približni vrednosti 200 K. Ukradeno blago je vrgel čez.